

Låt den goda tanken bli handling

av Olof Bågenholm

Allt som behövs för att dåliga handlingar skall lyckas är att människor med goda tankar inte gör någonting. En man som omsatte många av sina goda tankar till handling var Anders Stenström. *Den Goda Jorden* bildade han för att motverka exploateringen av vår åkermark.

Föreningen Den Goda Jorden har som mål att skydda god åkermark. Framförallt genom att förmedla kunskap om åkermarkens stora betydelse för kommande generationer och genom att arbeta för att stoppa urbaniseringen av åkermark. I en flersidig verksamhetsplan för de kommande åren kan man utläsa att arbetet för den goda jorden kommer att fortgå, även efter Anders Stenströms bortgång.

Ideell verksamhet

Riksföreningens uppgift är att skapa debatt, bilda opinion och bygga nätverk med andra organisationer. Den vill också initiera till att fler *lokala och regionala grupper* bildas. Föreningen är angelägen att bygga ut de regionala grupperna. I dagsläget har föreningen inte resurser att bistå när det kommer rop om hjälp från olika delar av landet. De lokala och regionala grupperna kan bevaka kommunala översiktsplaner och vara aktiva med insändare, yttranden mm. För föreningen är det viktigt att det finns *medlemmar* som engagerar sig, agerar och håller tryck på kommunerna. Ett stort medlemsantal innebär också ekonomisk styrka. På hemsidan bevakas omvärlden. Där finns insändare, motioner, tidningsartiklar mm.

Åkerjordens betydelse

Åkerjorden och de gröna växterna utgör grundförutsättningen för vår livsmedelsförsörjning. Frågan om hur den växande världsbefolkningen

skall försörjas med livsmedel blir allt mer brännande. Åkermark är en viktig naturtillgång. När den förstörs kan den endast nyskapas genom långsiktiga och omvälvande processer i naturen, t.ex. en ny istid. Informationsmaterial om hur viktigt det är att värna god åkermark håller på att tas fram av föreningen, för spridning och diskussionsunderlag.

Viktig samverkan

Som ideell förening behöver Den Goda Jorden samverka med andra organisationer med liknande inställning till åkerjordens bevarande. Samarbete förekommer med *LRF*, som på sin riksstämma beslutat om att arbeta för att åkerjorden skall få ett starkare lagskydd mot exploatering. *LRF:s* dilemma är dock att man även måste värna om förfoganderätten över ägd mark. *Svenska kyrkan* är en annan part för samverkan. Under 1990-talet utarbetades en teologi om jordens bruk inom Skara stift. Det resulterade i boken "Den Goda Jorden? En idébok om jordens bruk", vilken följdes upp av en film med samma namn och pärm boken "Där människor bor" för studiecirkel. Arbetet resulterade också i boken "Jord och pengar" som sätter jordens bruk i teologisk, etisk, ekologisk och ekonomisk belysning.

Skyddad i lagtext

Åkerjorden har idag ett gott skydd på papperet både i miljöbalken och plan- och bygglagen.

Där står att ”Mark- och vattenområden skall användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde skall ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.” I miljöbalken står vidare: ”Jord- och skogsbruk är av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.” I de av riksdagen beslutade miljö kvalitetsmålen framgår att ”Jorden skall brukas på ett sådant sätt att markens långsiktiga produktionsförmåga upprätthålls”. Asfalt och betong får nog anses vara ett dåligt sätt att bevara produktionsförmågan.

Verkligheten är en annan

Frågan att ge åkermark ett starkare skydd har rests på riksnivå, men med ett till synes svalt intresse från politikerna. Det tycks som om man inte vågar begränsa kommunernas plandispositioner. Kommunerna planlägger användning av mark och vatten genom översiktsplaner för hela kommunen, fördjupade översiktsplaner för delar av kommunen och detaljplaner för mindre områden. Endast detaljplanerna är juridiskt bindande, övriga vägledande. De nationella skrivningarna om exploatering av jordbruksmark kan lätt kringgås, och hos kommunerna har det blivit en rutin, eftersom det hittills fått ske oemotsagt.

Påtryckning...

Vi tror att opinionsbildning och politisk påverkan är nödvändig. På kortare sikt och lokalt kan man påverka tillämpningen av lagarna och kommunpolitikernas sätt att värdera jordbruksmarken. På längre sikt och nationellt kan man tvinga fram lagändringar som medför ett starkare skydd för den värdefulla jorden. Föreningen har beviljats medel av Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien för att under 2009 informera och uppmärksamma ansvariga i kommunerna om hur viktigt det är att åkermarksresurserna värnas när de upprättar översiktsplanerna.

... gör intryck

Anders Stenström uppsökte olika kommunkontor i södra och västra Sverige, bad att få se de kommunala planerna och gav sig in i diskussion med politiker och tjänstemän. I Halland och Skåne har frågan uppmärksammats genom lokala initiativ till motioner, insändare, tidningsartiklar mm. Kommunerna tycks ha tagit visst intryck av detta, men det är för tidigt att säga att en omsvängning skett. Fortfarande pågår exploatering av värdefull jordbruksmark för tvivelaktiga ändamål och där lokalisering lika gärna kunde ha skett på annan närliggande mark.

Vårt ansvar

En död trädallé har i dag ett större lagskydd än bördig åkerjord. En märklig ordning i vårt upplysta och högt utbildade land. Utrotning varar för evigt. Man kunde önska att det fanns en instans – lika nitisk och maktfullkomlig som miljö- och hälsa, som fick pröva exploatering av åkermark. Då skulle nog inte en enda kvadratmeter försvinna. Inom jordbrukssektorn finns de människor som förstår frågan och dess betydelse, därför faller ett stort ansvar på oss när det gäller opinionsbildningen. Vi får komma ihåg att av våra förfäder har vi fått jorden att förvalta, men vi har den till låns av våra efterkommande.

FAKTARUTA

Styrelse

Ordförande: Hans Andersson, lantbrukare och ordf.

LRF:s kommungrupp i Eslöv

Vice ordf.: Irene Oskarsson, Aneby, riksdagsledamot och ledamot av miljö- och jordbruksutskottet

Kassör: Daniel Stenström, polis Falkenberg

Sekreterare: Harry Linnér, statsagronom mark/vatten SLU Uppsala

Ledamöter: Herbert Falk, lantmätare Malmö/Lund,

Per-Åke Sahlberg, f d LRF-ordf. Skaraborg. Karin

Stenström, journalist Norrköping.

ca 300 medlemmar

Hemsida: www.dengodajorden.se